ALLAH TEÂLÂ'YI BİLMEYE İLETEN İKİ YOL

[Türkçe]

الطريقان الموصلان إلى معرفة الله تعالى

[باللغة التركية]

Muhammed Şahin

محمد شاهين

Tetkik eden: Ümmü Nebil

مراجعة: أم نبيل

Rabva Semti İslâmî Dâvet Bürosu

المكتب التعاوني للدعوة وتوعية الجاليات بالربوة بمدينة الرياض

1428 - 2007

islamhouse.com

Hamd, yalnızca Allah'adır. Salât ve selâm da Peygamberimiz Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem-'edir.

Rab Teâlâ, kendisini bilmeye dâir bilgiyi Kur'an'da kullarına iki yolla haber vermektedir:

Birincisi: Yaratmış olduklarına bakmak.

İkincisi ise: Âyetleri üzerinde düşünmek ve tefekkür etmek.

İlki şahit olup,bakılan âyetleridir.Diğerleri ise; işitilen ve akledilen âyetleridir.

İlkine gelirsek; Kur'an'da bununla ilgili birçok âyet vardır. Meselâ şu âyetlerde olduğu gibi:

﴿إِنَّ فِي خَلْقِ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَٱخْتِلَٰفِ ٱلَّيْلِ وَٱلنَّهَارِ وَٱلْفُلْكِ ٱلَّتِي تَجْرِي فِي ٱلْبَحْرِ بِمَا يَنفَعُ ٱلنَّاسَ وَمَآ أَنزَلَ ٱللَّهُ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مِن مَّآءٍ فَأَحْيَا بِهِ ٱلْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَبَثَّ فِيهَا مِن كُلِّ دَآبَّةٍ وَتَصْرِيفِ ٱلرِّيَٰحِ وَٱلسَّحَابِ ٱلْمُسَخَّرِ بَيْنَ ٱلسَّمَآءِ وَٱلْأَرْضِ لَءَايَٰتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿١٦٤﴾﴾ [سورة البقرة الآية: ١٦٤]

"Şüphesiz göklerin ve yerin yaratılışında, gece ile gündüzün birbiri ardınca gelişinde, insanlara yarar şeylerle denizde akıp giden gemide, Allah'ın yukarıdan bir su (yağmur) indirip de onunla yeri ölümünden sonra diriltmesinde, diriltip de üzerinde deprenen hayvanları yaymasında, rüzgarları değiştirmesinde, gök ile yer arasında emre hazır olan bulutta, şüphesiz akıllı olan bir topluluk için elbette Allah'ın birliğine deliller vardır." [1]

Bir âyet de şöyledir:

﴿إِنَّ فِي خَلْقِ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ وَٱخْتِلَٰفِ ٱلَّيْلِ وَٱلنَّهَارِ لَءَايَٰتٍ لِّأُو۟لِي ٱلْأَلْبَٰبِ ﴿١٩٠﴾﴾

[سورة آل عمران الآية: ١٩٠]

"Göklerin ve yerin yaratılışında, gece ile gündüzün birbiri ardınca gelip gidişinde, selim akıl sahipleri için gerçekten açık, ibretli deliller vardır." [2]

Diğerine gelirsek; bunun hakkında da âyetler çokçadır. Mesela şu âyetlerde olduğu gibi:

﴿أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ ٱلْقُرْءَانَ ۚ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِندِ غَيْرِ ٱللَّهِ لَوَجَدُوا۟ فِيهِ ٱخْتِلَٰفًا كَثِيرًا ﴿٨٢﴾﴾

[سورة النساء الآية: ٨٢]

[1] Bakara Sûresi: 164
[2] Âl-i İmrân Sûresi: 190

"Kur'ân'ı gereği gibi düşünmezler mi? Eğer Kur'ân, Allah'tan başkasına âit olsaydı, elbette içinde birçok tutarsızlıklar bulurlardı." [1]

﴿ أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ أَمْ عَلَىٰ قُلُوبٍ أَقْفَالُهَا ﴿٢٤﴾ ﴾ [سورة محمد الآية: ٢٤]

"Öyle olmasaydı, Kur'ân'ı düşünmezler mi? Yoksa kalplerinin üzerinde üst üste kilitler mi var?" [2]

﴿ أَفَلَمْ يَدَّبَّرُوا الْقَوْلَ أَمْ جَاءَهُم مَّا لَمْ يَأْتِ آبَاءَهُمُ الْأَوَّلِينَ ﴿٦٨﴾ ﴾ [سورة المؤمنون الآية: ٦٨]

"Onlar bu sözü (Kur'an'ı) hiç düşünmediler mi? Yoksa kendilerine, daha önce geçmişteki atalarına gelmeyen bir şey mi geldi?" [3]

﴿ كِتَابٌ أَنزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَارَكٌ لِّيَدَّبَّرُوا آيَاتِهِ وَلِيَتَذَكَّرَ أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿٢٩﴾ ﴾

[سورة ص الآية: ٢٩]

"Bu, sana indirdiğimiz mübârek bir kitaptır ki, insanlar onun âyetlerini düşünsünler ve temiz akıl sahipleri ibret alsınlar." [4]

Yaratılmışlarına gelecek olursak; bunlar da fiile delâlet ederler.Fiiller de sıfatlara delâlet ederler. Çünkü ortaya konan şey; fiili işleyene yani fâiline delâlet eder. İşte bu da O'nun var olduğunu, kudret sahibi olduğunu, istediğini yapan olduğunu ve ilminin olduğunu gerektirir. Çünkü var olmayanın bir tercihli fiili ortaya çıkartması ya da var olduğu hâlde diri olmaması ya da kudreti bulunmaması, ilminin ve irâdesinin olmaması asla mümkün değildir.

Sonra mahlukâtın farklı farklı özellikleri, O'nun rahmetinin olduğuna delâlet ederken, bu mahlukâtı cezalandırması da O'nun gazabının olduğuna delâlet eder.

Bunlardaki ikramlar, yakınlıklar, cömertlikler ve yardımlar da O'nun sevgisinin olduğuna, onlardaki ihânetler, uzaklaşmalar ve öfkelenmeler de O'nun gazaba geldiğine ve kızdığına delâlet eder.

Aynı zamanda mahlukâtın son derece zayıf ve bayağılaşmış bir şeyi sonradan tastamam ve yeni hâle sokmaları da O'nun öldükten sonra canlıları dirilteceğine delâlet eder. Bitkiler âleminin durumu, hayvanlar âlemi ve suların, rüzgarların vb. değişmesi de yine O'nun öldürdükten sonra diriltmesinin mümkün olduğunu ortaya koyar. Rahmetini esirgemediği kimselerde bu rahmetin izlerinin belli olması ve mahlukâtına nimetler bahşetmesi de peygamberliğin hak bir konu olduğuna delâlet eder.

[1] Nisâ Sûresi: 82
[2] Muhammed Sûresi: 24
[3] Mu'minûn Sûresi: 68
[4] Sâd Sûresi: 29

Yine mahlukatın tamamlayıcı unsurlarından bir tamamlayıcı unsur da, nasıl yok olduğunda noksan oluyorsa, bu tamamlayıcı unsurları verenin ve onları alanın da, bunları (yaratmada) tek hak sahibi olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla O'nun yaratmış oldukları, O'nun (Allah'ın) sıfatlarına ve peygamberlerin haber verdiklerinin doğruluğuna en çok delâlet eden şeylerdir.

Doğadaki âyetlere de şâhit olmakta ve işitmek suretiyle tefekkür edilen âyetleri doğrulamaktadır.Allah Teâlâ'nın var olduğuna dâir deliller getirmektedir.

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

﴿ سَنُرِيهِمْ ءَايَٰتِنَا فِى ٱلْءَافَاقِ وَفِىٓ أَنفُسِهِمْ حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ ٱلْحَقُّ ۗ أَوَلَمْ يَكْفِ بِرَبِّكَ أَنَّهُۥ عَلَىٰ كُلِّ شَىْءٍ شَهِيدٌ ﴿٥٣﴾ ﴾ [سورة فصلت الآية: ٥٣]

"Biz onlara hem ufuklarda, hem kendi nefislerinde delillerimizi göstereceğiz ki, Kur'ar'ın hak olduğu kendilerine açıkça belli olsun. Senin Rabbinin her şeye şâhit olması yeterli değil mi?" [1]

Yani Kur'an hak bir kitaptır. Bundan dolayı yüce yaratan, görülen âyetleri (delilleri) onlara göstereceğini ve âyetlerinin hak olduğunun onlara apaçık belli olacağını haber vermiştir. Sonra da peygamberlerinin doğruluğuna dâir deliller ve burhanlar göstermiş, haberlerinin doğru olduğuna dâir kendisini şâhit tutmasının yeterli olacağını haber vermiştir.

Nitekim O'nun âyetleri de O'nun doğruluğuna şâhitlik etmektedirler. O da Peygamberinin doğruluğuna âyetiyle şâhit olmaktadır.O şâhit olandır ve şahit tutulandır.O delildir ve kendisiyle delillendirilendir. O kendi nefsiyle kendisine delil olandır.

Bazı ârif kimselerin dediği gibi: **"Benim için her şeyime delil olana (Allah'a) nasıl delil istiyeyim?"** Kuşkusuz O'nun varlığı daha açık olduğu hâlde... O'nun hakkında nasıl bir delil istersin?

Nitekim peygamberler kavimlerine şöyle dediklerini haber vermiştir:

﴿ ۞ قَالَتْ رُسُلُهُمْ أَفِى ٱللَّهِ شَكٌّ فَاطِرِ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ ۖ يَدْعُوكُمْ لِيَغْفِرَ لَكُم مِّن ذُنُوبِكُمْ وَيُؤَخِّرَكُمْ إِلَىٰٓ أَجَلٍ مُّسَمًّى ۚ قَالُوٓا۟ إِنْ أَنتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا تُرِيدُونَ أَن تَصُدُّونَا عَمَّا كَانَ يَعْبُدُ ءَابَآؤُنَا فَأْتُونَا بِسُلْطَٰنٍ مُّبِينٍ ﴿١٠﴾ ﴾

[سورة إبراهيم الآية: ١٠]

[1] Fussilet Sûresi: 53

"Peygamberleri onlara: Hiç gökleri ve yeri yaratan Allah hakkında şüphe edilir mi? O günahlarınızı affetmeye çağırıyor ve belirli bir süreye kadar size süre veriyor, dediler. Onlar ise: Siz, bizim gibi bir beşerden başka bir şey değilsiniz, siz bizi atalarımızın ibâdet ettiği tanrılardan vazgeçirmek istiyorsunuz. O halde bize açık delil getirin, dediler." [1]

Yani O, her bilinenden daha bilinen olduğu, her delilden daha açık şekilde varlığı belli olduğu hâlde…

Özetle… Her şey gerçekte Allah Teâlâ'nın var olduğunu bildirir.

Bakmak ya da fiil ve ahkâmıyla deliller getirmek sûretiyle bu şeyler bilinir.

---

[1] İbrahim Sûresi: 10